

- [Naslovnica](#)
- [Vijesti](#)
- [Sport](#)
- [Black](#)
- [Rouge](#)
- [Nightlife](#)
- [Forum\(beta\)](#)
- [Forum](#)
- [Video](#)
- [Blogger](#)
- [Igra](#)
- [Info](#)

- [VIJESTI](#)
- [Hrvatska](#)
- [Zagreb](#)
- [Regija](#)
- [Svijet](#)
- [Crna kronika](#)
- [Komentari](#)
- [Novac](#)
- [Znanost](#)

[Login](#) [Register](#) [Postavi za homepage](#)

Upišite tekst za pretragu...

TRAŽI

DETALJI ISTRAŽIVANJA Po hrvatskim sudovima "žene žele biti silovane" i "same su krive za to"

Piše: **Martina Pauček Šljivak**
ponedjeljak, 28.11.2016. 08:38

Share 392

 Tekst

Foto: 123rf, FAH

U HRVATSKOJ je praksa davati prilično niske kazne za silovanje. U slučajevima silovanja žene i djece, suci najčešće dosuđuju kazne od par mjeseci do 4 godina zatvora.

Index je o tome već i pisao, a sad smo razgovarali s dr. sc. Ivanom Radačić, višom znanstvenom suradnicom u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar, koja je u razdoblju od 2008. do 2012. godine istraživala sudske spise koji se tiču kaznenog djela silovanja i ostalih nedobrovoljnih seksualnih odnosa.

Istraživanje koje je objavljeno u knjizi naziva Seksualno nasilje: mitovi, stereotipi i pravni sustav, provela je u četiri najveća grada (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek).

Sramotno niske presude

"Pokazalo se da su kazne relativno niske (za silovanje je prosjek bio 3,6 godina, a za ostala razmatrana djela nedobrovoljnog seksualnog odnosa po tadašnjem zakonu 2,3 godine), da postupci često dugo traju i da su generalno traumatizirajući za žrtvu. Također se pokazalo da se u postupcima često pronose mitovi o silovanju (da je "pravo" silovanje nasilan čin počinjen od nepoznate osobe kojem se žrtva na sve moguće načine odupire, a sve ostalo je suspektno) i rodne predrasude (da žene žele biti seksualno posjedovane, da lažu da su silovane, te da su same krive ako budu silovane).

Treba napomenuti da se promjenom zakona dogodilo to da se neki slučajevi koji bi prije bili kvalificirani kao silovanje sada klasificiraju kao kazneno djelo spolnog odnošaja bez pristanka (kao u ovom slučaju), za koje su kazne prilično niske – od 6 mjeseci do pet godina zatvor", otkrila je Ivana Radačić u razgovoru za Index.

S obzirom na to da su feministička komparativna istraživanja pokazala da su zakoni i praksa o silovanju pravno područje u kojima su rodni stereotipi najvidljiviji, zanimalo ju je kakva je situacija u Hrvatskoj.

Tri su kaže, stereotipne pretpostavke dominantna: žene žele biti seksualno posjedovane, lažu da su silovane i krive su za silovanje. To objašnjava, počiva na mitologiju o silovanju prema kojoj je "pravo silovanje" fizički napad stranca na žrtvu koja je poduzela sve mjere da silovanje i koja se odupire na sve moguće načine, iako to nije podržano empirijskim podacima.

Većina napada od poznate osobe

"Tako se i u mom uzorku od 64 pravomoćno okončanih predmeta u slučajevima silovanja samo 14 (22%) može svrstati u napad nepoznate osobe, dok se u 50 (78%) radilo o intimnim partnerima. Upravo je u toj kategoriji najveći broj oslobađajućih presuda", rekla je Radačić.

Pokazalo se, dodaje, da su rodni stereotipi i mitovi o silovanju prisutni i u zakonskim definicijama i sudskoj praksi.

"Naime, silovanje je već u zakonu definirano silom ili prijetnjom, dok je u praksi bila dominantna interpretacija silovanja kao nasilnog djela kojem se žrtva mora fizički odupirati. Prema tom shvaćanju sila mora biti izravna, istodobna i toliko intenzivna da spriječi slobodno odlučivanje, a otpor jasan, nedvosmislen i trajan.

Primjeri restriktivnog tumačenja sile i otpora uključuju slučaj u kojem je unatoč fizičkim ozljedama zaključeno je da je žrtva naknadno pristala na spolni odnošaj jer se (uslijed straha) prestala odupirati te slučaj u kojem sila (držanje za ruku nakon zlostavljanja u autu) nije smatrana dovoljno intenzivnom jer se žrtva ipak uspjela oduprijeti i pobjeći.

Osim toga, žrtve su često bile traumatizirane tijekom postupka. Naime, tijekom (višestrukih) ispitivanja često su im se postavljala pitanja (najčešće odvjetnici okrivljenog) o seksualnom životu te drugim aspektima privatnog života kako bi se utvrdilo je li žrtva pristala (čak i kada je bilo fizičkih ozljeda) ili se propitalo njihovo ponašanje tijekom i nakon silovanja (npr. jesu li zvale upomoć, kad su prijavile djelo) kako bi se utvrdilo da li možda lažu.

Konačno, kazne su bile poprilično niske: za silovanje prosjek je 3,6 godina, a suci su često umanjivali kazne ispod zakonskih minimuma s time da su kao opravdane okolnosti navodili npr. ljubomoru", rekla je Radačić.

Kazala je kako je novi Kazneni zakon donesen 2013. godine učinio "barem simbolički određeni pomak jer je kao relevantnu činjenicu po prvi put eksplicitno prepoznao nedobrovoljnost".

Međutim, pored osnovnog djela spolnog odnošaja bez pristanka ostavljena je definicija silovanja kakva je bila prije i uvedeno još jedno djelo pa se postavlja pitanje razgraničenja.

Što Hrvatska treba učiniti

"Ono što se, čini se, u praksi često događa jest da se neka djela koja bi se prije definirala kao silovanje s obzirom na to da je postajalo i shvaćanje sile kao svakog djelovanja protiv volje žrtve sada klasificiraju kao spolni odnošaj bez pristanka za koje je kazna znatno manja. Nadalje, problem stereotipa nije riješen na što, na primjer, ukazuju iskazi odvjetnika okrivljenog u medijski popraćenim slučajevima.

Stoga bi ne samo trebalo mijenjati zakone već bi trebalo raditi na adresiranju stereotipnih stavova kroz programe izobrazbe ali i uspostavom mehanizma (samo)kontrole u sudstvu, kao i na promjeni seksualne paradigme, tako da ona promovira vrijednosti autonomije i jednakosti. U tom pogledu situacija u Hrvatskoj nije zadovoljavajuća. Pravno obrazovanje na većini fakulteta u Hrvatskoj u svom kurikulumu nema sadržaje feminističkih teorija, prava žena, pa čak niti dostatnih sadržaja ljudskih prava, a rodni studiji još nisu uspostavljeni. Navedeni sadržaji nisu (dovoljno) prisutni niti u obuci pravosudnih službenika", kaže Radačić.

Na pitanje kako komentira sudsku presudu dosuđivanja niskih kazni u slučajevima silovanja, rekla je da Hrvatska općenito ima blagu kaznenopravnu politiku i za utemeljen odgovor bi kaže, trebalo napraviti komparativne analize (i u odnosu na druga djela i u odnosu na druge države), no da niske kazne mogu ukazivati na to da se ta djela ne smatraju (dovoljno) ozbiljnim. Međutim istaknula je kako u svijetu prevladava trend propisivanja i izricanja visokih kazni za djela seksualnog nasilja.

Iz svog je istraživanja zaključila kako nedostatan obrazovanje o spolnom nasilju, rodnoj ravnopravnosti i feminizmu te ljudskim pravima utječe na nedostatak rodne osviještenosti i pomaže u održavanju dominantne norme posesivne seksualnosti, a istovremeno je posljedica društveno-političke klime. Stoga je naglašava, potrebno raditi na promjeni društveno-političke svijesti i uspostavi normi i institucija koje bi podržale vrijednosti spolne slobode i rodne ravnopravnosti.

G+1 +2

Share 392

Komentari

Komentari na forumu objavljuju se u realnom vremenu i Index.hr ne može se smatrati odgovornim za izrečeno. Zabranjeno je vrijeđanje, psovanje i klevetanje. Upisi s takvim sadržajem bit će izbrisani, a njihovi autori prijavljeni nadležnim službama.

28 Comments

Sort by